

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

Затверджено
На засіданні кафедри філософії
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08.2022 р.)
Завідувач кафедри філософії

докт. філос. наук, проф. Карась А. Ф.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
з спеціальностей 014.06 – середня освіта (хімія)**

(хімічний факультет, II курс)

2022-2023 н.р.

Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ
Адреса викладання дисципліни	вул. Кирила і Мефодія, 6
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	філософський факультет, кафедра філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	014.06 – середня освіта (хімія)
Викладач	Лосик Ореста Миколаївна, канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри філософії
Контактна інформація викладача	oresta.losyk@lnu.edu.ua, de.manu.ad.manum@gmail.com
Консультації по дисципліні відбуваються	Онлайн консультації у день проведення лекцій; очні – у день проведення практичних занять (за попередньою домовленістю); в асинхронному режимі через електронну комунікацію.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/course/filosofiya-himiky
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Філософія» є нормативною дисципліною для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти з спеціальності, 014.06 – Середня освіта (Хімія), яка викладається для студентів хімічного факультету в IV семестрі в обсязі 3 кредитів (за ECTS).

Коротка анотація дисципліни	<p>Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання для набуття і прикладного використання компетентностей, відповідних як академічним завданням вищої школи, так і актуальним потребам університетської освіти. Тому у курсі представлено огляд класичних філософських проблем в їх історичному розвитку, а також розглянуто теоретично-методологічні засади постання та функціонування неklasичних моделей пізнання та сутності людини в умовах сучасних культурно-цивілізаційних змін в Україні та світі.</p>
Мета та цілі дисципліни	<p>Метою вивчення нормативної дисципліни «Філософія» є сформувати у слухачів світоглядні основи теоретично-наукового мислення і філософської культури. Цілі курсу спрямовані на те, щоб: розкрити фундаментальні основи філософського ставлення до світу і людини; розглянути характерні особливості філософської рефлексії у співставленні з принципами природничо-наукового розуміння світу; наблизити системне розуміння предмету філософії як наукової дисципліни, світоглядної мудрості та практичної чесноти.</p>
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. – Львів, 2009; Хрестоматія. – Львів, 2009. • Захара І. Лекції з історії філософії. – Львів, 1997. • Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX–XX століть. – Львів, 2021. <p>Допоміжна література:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Горський В. С. Історія української філософії: курс лекцій. – К., 1997. • Карась А. Філософія: предмет та історія: Текст лекцій. – Львів, 1994. • Кондзьолка В. Філософія і її історія. – Чернівці, 1995. • Кримський С. Запити філософських смислів. – К., 2002. • Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен–Львів, 1995. • Малахов В.А. Право бути собою. – К., 2008. • Пашук А. Філософський світогляд Івана Франка. – Львів, 2007. • Рассел Б. Історія Західної філософії. – К., 1995.

	<ul style="list-style-type: none"> • Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. – К., 1998. • Семенюк М., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. – Львів, 2017. • Скринник М. Історико-філософський контекст становлення української ідентичності. – Львів, 2018. • Татаркевич В. Історія філософії. – т. 1–3. – Львів, 1997–1999. • Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – Мюнхен–Львів, 1994. • Читанка з історії філософії: у 6-ти книгах. — Кн. 1: К., 1992; Кн. 6: К., 1993.
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них – 16 годин лекцій, 16 годин семінарських занять. Самостійна робота – 58 годин.
Очікувані результати навчання	<p>Курс формує такі загальні (ЗК) компетентності:</p> <p><i>Загальні компетентності:</i></p> <p>ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ПК 16. Здатність розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p> <p><i>Програмні результати навчання (ПРН), на досягнення яких спрямоване вивчення курсу:</i></p> <p>ПРК 1. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).</p> <p>ПРА 1. Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності.</p> <p>ПРА 2. Здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище.</p> <p>.</p>
Формат дисципліни	Комбінований (очно-дистанційний)

Теми	<p>Тема 1. Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності.</p> <p>Тема 2. Духовна мудрість у філософських вченнях Стародавнього Сходу</p> <p>Тема 3. Філософські проблеми античності.</p> <p>Тема 4. Християнська аксіологія від Середньовіччя до сучасності: еволюція релігійно-філософських вчень.</p> <p>Тема 5. Гносеологічні та онтологічні концепти доби Модерну.</p> <p>Тема 6. Сутність людини у сучасній філософії.</p> <p>Тема 7. Філософське розуміння культури і цивілізації.</p> <p>Тема 8. Українська філософська традиція: джерельні витoki та ідейна спадщина.</p>
Підсумковий контроль, форма	<p>Поточний контроль: усне та письмове опитування.</p> <p>Екзамен: усне опитування, оцінка виконаних впродовж семестру письмових завдань.</p>
Пререквізити	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін гуманітарного циклу (історія, культурологія, релігієзнавство, етика та ін.), достатніх для: <i>а) сприйняття</i> категоріально-поняттєвого апарату філософського словника; <i>б) розуміння</i> специфіки філософського осмислення дійсності за допомогою навчальної літератури і вибраних першоджерел; <i>в) оперування</i> методами наукової дискусії (критичний аналіз, порівняльна характеристика, оцінка, синтез) для формування власної аргументованої позиції.</p>
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Лекції, колаборативне навчання (спільні розробки), дискусія, виконання і обговорення індивідуальних науково-дослідних завдань, проектно-орієнтоване навчання із застосуванням аналітико-дедуктивного, пояснювально-герменевтичного та інтерактивно-рольового методів.</p>
Необхідні обладнання	<p>Комп'ютер/мобільний телефон; доступ до навчальних платформ MS Teams, Zoom та пакету MS Office; корпоративна пошта.</p>
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 25 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25. • виконання ІНДС: 25 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25. • іспит: 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50.

	<p>Очікується, що впродовж навчання студенти виконають декілька видів самостійних <i>письмових робіт</i> у визначені терміни, опрацюють визначену кількість уривків фахових першоджерел (у перекладах або, за бажанням, мовами оригіналів).</p> <p><i>Відвідування</i> лекцій і практичних занять є обов'язковим; у разі відсутності на семінарах з об'єктивних причин (загроза життю, повітряна тривога, відсутність можливості підключитися до мережі, стан здоров'я, сімейні обставини, участь у конференції тощо) за умови відповідного документального підтвердження та згоди деканату допускається відпрацювання пропущених практичних занять у формі, визначеній лектором.</p> <p>Жодні форми академічної недоброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характерні риси філософського мислення. 2. Структура та функції філософського знання. 3. Філософія та історія філософії. Філософські дисципліни. 4. Філософія в системі теоретичного знання. Філософські та наукові методи. 5. Взаємозв'язок світогляду, філософії та культури. 6. Світоглядні настанови філософської думки Давньої Індії (періоди вед, епосів, сутр). 7. Філософські положення та духовні цінності у буддизмі й джайнізмі. 8. Основні мотиви конфуціанства як релігії, філософії та життєвої практики. 9. Характеристика даосизму як філософської концепції світобудови. 10. Періодизація античної філософії: етапи, представники, ключові слова. 11. Трагування “архе”, “логосу”, “космосу”, “буття” у моністичних вченнях натурфілософів (Талес, Демокріт, Анаксимен, Анаксимандр, Піфагор, Геракліт, Зенон). 12. Феномен Сократа як мудреця та філософа. 13. Філософське вчення Платона про душу і тіло. 14. Філософське вчення Платона про ідеальну державу та громадянина. 15. Філософське вчення Платона про ідеї.

16. Філософські тези Аристотеля про чотири першопричини буття
17. Філософські тези Аристотеля про душу, тіло і розум.
18. Етичні ідеали внутрішньої свободи і незворушності у концепціях стоїків і скептиків
19. Етичні ідеали щастя та моральності у концепціях епікурейців та кініків.
20. Особливості християнської філософської рефлексії у Середні віки та сьогоденні.
21. Філософські тези св. Аврелія Августина про ірраціональну дійсність.
22. Філософські тези св. Аврелія Августина про суть креаціонізму.
23. Філософські тези св. Аврелія Августина про «Град Божий».
24. Філософські тези св. Аврелія Августина про розуміння добра і зла.
25. Філософські тези св. Аврелія Августина про час і вічність.
26. Філософські уявлення св. Томи Аквінського про співвідношення теології і філософії.
27. П'ять доказів існування Бога, за Т. Аквінським.
28. Характерні особливості філософської думки епохи Відродження.
29. Принцип співпадіння протилежностей у розумінні М. Кузанського.
30. Натуралістично-пантеїстична концепції Дж. Бруно.
31. Типові розв'язання онтологічної проблеми буття: монізм, дуалізм, плюралізм.
32. Суть методу індукції і чотири «ідоли» Ф. Бекона.
33. Внесок Р. Декарта у заснування модерної філософії: вчення про субстанцію і дуальну природу людини.
34. Вроджені ідеї, інтелектуальна інтуїція, принцип методичного сумніву Р. Декарта.
35. Чотири правила дедукції Р. Декарта.
36. Механічно-матеріалістична онтологія французьких просвітників (Д. Дідро, Ж.-Ж. Руссо, К. Гельвецій, П.-А. Гольбах, Ж.-О. де Ламетрі).
37. «Філософія духу» Г.-В.-Ф. Гегеля. Принципи діалектичного методу.
38. Суть «коперніканського» перевороту І. Канта. Некласичне розуміння процесу пізнання.
39. Роль книжкової мудрості і філософа у давньоруській філософській традиції.
40. Ідеї ренесансного гуманізму у братніх школах та Острозькій академії.
41. Філософія Г. Сковороди: принцип нерівної рівності, сродна праця, вчення про «три світи» і «дві

	<p>натури».</p> <p>42. Історіософські концепції українського романтизму (М. Костомаров, Т. Шевченко, М. Гоголь)</p> <p>43. Філософський світогляд І. Франка: онтологічні, гносеологічні, суспільствознавчі, наукові та етичні концепти.</p> <p>44. Філософія національної ідеї (М. Грушевський, Д. Донцов, М. Міхновський, В. Липинський).</p> <p>45. Філософський світогляд Т. Шевченка і його вплив на національну свідомість.</p> <p>46. Підхід психоаналізу до проблеми людини (З. Фройд).</p> <p>47. Структура людської психіки та архетипи за К.-Г. Юнгом.</p> <p>48. «Межові» ситуації Е. Фрома.</p> <p>49. Імморалізм та надлюдина у розумінні Ф. Ніцше.</p> <p>50. Натуралістична інтерпретація людини в бігевіоризмі та соціобіології (Е. Берн, Дж. Вотсон).</p> <p>51. Архетипи колективного несвідомого К.-Г. Юнга.</p> <p>52. Функціонально-ціннісна інтерпретація людини у філософії життя (А. Бергсон, А. Шопенгауер).</p> <p>53. Субстанційно-соціальна концепція людини в марксизмі.</p> <p>54. Гуманізм і свобода у атеїстичному та релігійному різновидах екзистенціалізму.</p> <p>55. Роль парадигм в науці (концепція Т. Куна).</p> <p>56. Наука як пізнавальна діяльність і соціальний інститут. Функції науки.</p> <p>57. Підходи до інтерпретації культури: натуралістичний (А. Гелен), соціологічний (Л. Вайт), аксіологічний.</p> <p>58. Співвідношення культури і цивілізації (концепції О. Шпенглера, А. Тойнбі, Е. Тофлера, С. Гантінгтона).</p> <p>59. Науково-технічний прогрес і екологія. Глобальні проблеми. Тези Римського клубу (А. Печчеї, Б. Гаврилишин).</p> <p>60. Аналіз вибраного уривку першоджерела, яке вивчалось впродовж семестру.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу

Схема курсу

Тиж./ дата / год.	Тема	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
2. 2 год.	Тема 1. Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності	Самостійне опрацювання теми	Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: навчальний посібник. – Львів, 2009. – р. 1. Філософія, її предмет та науковий статус. – с. 25-38. – URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/Ryzhak-L.-Filosofia-iak-refleksiia-dukhu-navchal-nyy-posibnyk.pdf	Тема 1. Термінологічний словник. 3 год.	Згідно з розкладом
2. 2 год.	Тема 1. Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності	Лекція	Кримський С. Філософія: авантюра духу чи рефлексія смислу? – URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5776/Filosofia_antiura.pdf?sequence=1&isAllowed=y	Тема 1. Питання по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
3 2 год.	Тема 2. Духовна мудрість у філософських вченнях Стародавнього Сходу	Практичне	Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. – Львів, 2009. – р. 3. Стародавня філософія: становлення традицій. — с. 75-97.	Тема 2. Самостійне опрацювання теми. Термінологічний словник. 3 год.	Згідно з розкладом

4. 2 год.	Тема 2. Духовна мудрість у філософських вченнях Стародавнього Сходу	Практична	Читанка з історії філософії. – К., 1992. – кн. 1. Філософія Стародавнього світу. – с. 41-71. – URL: http://lib.sumdu.edu.ua/library/docs/Materiali_do_kyrsiv/chitanka1.pdf	Тема 2. Самостійне опрацювання теми. Термінологічний словник. 3 год.	Згідно з розкладом
4. 2 год.	Тема 3. Філософські проблеми античності	Лекція	Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995. – кн. 1. – URL: http://litopys.org.ua/russel/rus.htm	Тема 2. Підготовка семінарських питань. 3 год.	Згідно з розкладом
5. 2 год.	Тема 3. Філософські проблеми античності	Практична	Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. — Львів, 2009. — р. 4. Буття світу та людини в античній філософії. — с. 98-107, 109-143.	Тема 3. Термінологічний словник. 3 год.	Згідно з розкладом
6. 20.03.	Тема 3. Філософські проблеми античності	Практична	Апология Сократа / Платон. Діалоги. – Харків, 2008. – URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Plato/Apolohia_Sokrata.pdf	Тема 3. Опрацювання оригінальних текстів. 3 год.	Згідно з розкладом
6. 2 год.	Тема 4. Християнська аксіологія від Середньовіччя до сучасності: еволюція релігійно-філософських вчень	Лекція	Захара І. Лекції з історії філософії. – Львів, 1997. – с. 179-184, 191-206. – URL: http://194.44.152.155/elib/local/sk708619.pdf	Тема 3. Термінологічний словник. Питання по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
7. 2 год.	Тема 4. Християнська аксіологія від Середньовіччя до сучасності	Практична	Іоан Павло II. Пам'ять та ідентичність. – Львів, 2020. – с. 11-38.	Тема 4. Опрацювання оригінальних текстів. 3 год.	Згідно з розкладом

8.	Тема 4. Християнська аксіологія від Середньовіччя до сучасності	Практична	Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. — Львів, 2009. — с. 102-123.	Тема 4. Конспект рекоменд. літ-ри. 3 год.	Згідно з розкладом
8. 2 год.	Тема 5. Гносеологічні та онтологічні концепти доби Модерну	Лекція	Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. — р. 6. Проблема субстанції та абсолюту у новочасній філософії. — с. 181-209; р. 9. Гносеологічні парадигми новочасної філософії. — с. 291-322.	Тема 5. Термінологічний словник. Підготовка семін. питань. 3 год.	Згідно з розкладом
9. 2 год.	Тема 5. Гносеологічні та онтологічні концепти доби Модерну	Практична	Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. — р. 7. Онтологія як філософічне знання про суть буття. — с. 100-109.	Тема 5. Питання по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
10. 2 год.	Тема 5. Гносеологічні та онтологічні концепти доби Модерну	Практична	Рассел Б. Історія західної філософії. — К., 1995. — кн. 3. — URL: http://litopys.org.ua/russel/rus09.htm	Тема 5. Праця з першоджерелами. 3 год.	Згідно з розкладом
10. 2 год.	Тема 6. Сутність людини у новітній філософії	Лекція	Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: панорама новітньої науки. — К., 1998. — с. 11-19, 72-80, 132-143, 227-256. — URL: http://izbornyk.org.ua/jruss/russ.htm	Тема 6. Конспект рекоменд. літ-ри. 3 год.	Згідно з розкладом
11. 2 год.	Тема 6. Сутність людини у новітній філософії	Практична	Читанка з історії філософії: у 6-ти книгах. — Кн. 6. Зарубіжна філософія ХХ століття. — К. 1993. — вибрані уривки.	Тема 6. Опрацювання оригінальних текстів. 3 год.	Згідно з розкладом
12. 2 год.	Тема 6. Сутність людини у новітній філософії	Практична	Дахній А. Нариси історії західної філософії ХІХ–ХХ століть. —	Тема 6. Підготовка семінарських питань. 3 год.	Згідно з розкладом

			Львів, 2021. – р. 2. Екзистенційна філософія. – с. 191-210, 284-290.		
12. 2 год.	Тема 7. Українська філософська традиція: джерела та ідейна спадщина	Лекція	Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій. – К., 1997. – с. 66-83 або 105-130. – URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001106	Тема 7. Праця з питаннями по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
13. 2 год.	Тема 7. Українська філософська традиція: джерела та ідейна спадщина	Групова робота	Чижевський Д. Нариси історії філософії на Україні. – Мюнхен; Львів, 1994. – р. 2. – URL: http://litopys.org.ua/chyph/chyph03.htm	Тема 7. Опрацювання уривків оригінальних текстів. 3 год.	Згідно з розкладом
14. 2 год.	Тема 7. Українська філософська традиція: джерела та ідейна спадщина	Дискусія	Скринник М. Історико-філософський контекст становлення української ідентичності. – Львів, 2018. – с. 102-132. – URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004903	Тема 7. Праця з питаннями по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом

14. 2 год.	Тема 8. Філософське розуміння культури і цивілізації	Лекція	Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. — р. 17. Культура та цивілізація: філософський аналіз. — с. 568-602.	Тема 8. Термінологічний словник. Питання по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
15. 2 год.	Тема 8. Філософське розуміння культури і цивілізації	Практична	Карась А. Душа культури і дух мислення // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. — т. 222. — Львів, 1991. — с. 216-247.	Тема 8. Питання по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
16. 2 год.	Тема 8. Філософське розуміння культури і цивілізації	Практична	Карась А. Душа культури і дух мислення // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. — т. 222. — Львів, 1991. — с. 216-247.	Тема 8. Питання по самоконтролю. 3 год.	Згідно з розкладом
16. 2 год.	Підсумки вивчення дисципліни				Згідно з розкладом
	Самостійні письмові роботи та ІНДС			Виконання письмових завдань до кожної теми та ІНДС, 8 год.	Впродовж семестру